

МАҲАЛЛА ТАРИХИДАН... ХОТИН ЖАФОМИ? 50 ОДАМ САЙЛАГАН ОҚСОКОЛ.

(Боши 1-бетда)

Бинобарин, тўп-тўп бўлиб, ўзгача атамага эга бўлса ҳам, маҳалла-маҳалла бўлиб яшаш, одамларга турли қуалликларни берган, аста-секин ўзаро муносабатлар, мумонила йўнайтиллар шаклланган. Табиийки, вақт ўтиши билан одамлар ўртасида ижтимоий муносабатлар вужудга келган. Турли думлар, одатлар, миллий ахлатлар юзага чиқади.

“Маҳалла” атамасининг кўп асрлар тарихи эга эканлигига келсан, улуг таричи олим Наршахийнг IX асрда ёзилган “Бухоро тарихи” асарида қайд этилишича, Бухорода бир минг бир юз йил иллари ҳам бир нечта маҳалла бўлган.

Соҳибқорон Амир Темур марказлидаги ягона давлат бошқарувини барпо этган замонда ҳам маҳалла, яъни маҳаллий жойларда жамоат оқсоқоли сафандан ва унга эътибири, ишонч, таъниш катта бўлган ҳамда жавобгарлик, масульян юлланган. Бу борада “Темур тузуларни” да ўйқимизи, ўша даврда жамоат оқсоқоллари яъни калдуларлар мамлакатни бошқаршида катта ваколатлар берилган. Жумладан, “калдулардан дехонлар ва экан майдонлари ишлов берувишларни кўнглини хушиуд етиб, ўзларига қараштасинлар” деб таъкидлаган.

Фақири мискин, бирон касб қилишга оқиз-кўрларга нафақа белгиласинлар”, деб таъкидлаган.

Навоий яшаган маҳалла мислини кишилар ўртасидан бирордадик, меҳ-оқибат, устоз ва шогирдлик каби инсоний фазилатлар нақадлар юксак бўлганлигини кўрамиз. Таникии адабийтуснон олий Абдуқодир Ҳайтметовининг ёзишича, Алишер Навоий ўзининг “Мажолисун - на-

фоис” таъкирасида маҳаллалар хусусида кўйидаги маълумотларни ёзди:

“Дўстмуҳаммад - Марғани маҳалласидандур. Ҳам шеърга, ҳам муммомга таъби яхшидур”.

Ушбу таъкид шуни кўрса-

тилини буюк шоир ва давлат араби, олим, фан ва маданият мөмчилиси Алишер Навоий яшаган даврда ҳам маҳалланинг ҳаётда тутган ўрни, нуғузи диққатга сазовор бўлган ҳамда маҳаллашлар ўртасида ўзари ҳурмат, тенглик, шоҳу гадонин бир-биринга бўлган муносабатида гамхўрлик ҳадралланган. Тарихдан маълумки, Алишер Навоий ҳам шу маҳалла яшаган. Бу ҳаҳда, яъни Навоий ўзи турган ҳоялининг шу маҳалладаги ўрни ҳаҳда шундай дейди: “Бу Марғани кўшики мана шу ўралган ҳоялининг жанубий чегараси билан гарбий чегарасининг ўртасида эди”. Муҳтасар қўлиб айтиш керакки, улуг зотлар ҳам ўзлари яшаган маҳалла, одамларни гаҳар миф билан қарангандар. Навоий Ҳиротининг Марғани маҳалласидаги яшар экан ва ерга салувчиқаранг, шаҳарнинг энг гўзид мавзеяга айлантирган. Кўпгина улуг асарлари ҳам шу маҳалла дунёга келган.

Мустамлакачилик тузумига, яқин ўтмишида ҳам маҳалла бошқарувининг ҳаҳчи, бошлангич, аммо катта ҳукук ва ваколатга эга бўлган ўзигини ҳисобланган. Унта ҳаҳл саралаб сайдаган баబў инсон - амин раҳбарлик қўлигани. Амин ойлавий низоларни ҳаҳл қилган. Унинг тасаруфида солиқ йигишдан тартиб, моддий, майланивий-майрий ви бошқа тадбирлар ҳам бўлган. Маҳалла ўзини ўзи бошқарган, ўзини ўзи таъминлаган.

Собиб адолатсиз, кулдорликка асосланган тузумда чу-

гурунниң ҳаммаси, атайдаб оширишда қатнашиларни мумкин эмас”.

Бундан кўришни, маҳаллашларни шукук ва ваколатлари доимо чекланиб келинган.

Ваҳоланки, маҳаллалар одамларнинг бошини қовуштириши, турмуш маданиятини шакллантиришида, жуда заур ижтимоий муаммоларни бахшарни аштиши тарихий вазифанини бахшарни аштиши.

Собиб адолатсиз, кулдорликка асосланган тузумда чу-

ИСТИКЛОЛ ВА МАҲАЛЛА

гурунниң ҳаммаси, атайдаб оширишда қатнашиларни мумкин эмас”.

Бундан кўришни, маҳаллашларни шукук ва ваколатлари доимо чекланиб келинган.

Ваҳоланки, маҳаллалар одамларнинг бошини қовуштириши, турмуш маданиятини шакллантиришида, жуда заур ижтимоий муаммоларни бахшарни аштиши тарихий вазифанини бахшарни аштиши.

Собиб адолатсиз, кулдорликка асосланган тузумда чу-

гурунниң ҳаммаси, атайдаб оширишда қатнашиларни мумкин эмас”.

Бундан кўришни, маҳаллашларни шукук ва ваколатлари доимо чекланиб келинган.

Ваҳоланки, маҳаллалар одамларнинг бошини қовуштириши, турмуш маданиятини шакллантиришида, жуда заур ижтимоий муаммоларни бахшарни аштиши тарихий вазифанини бахшарни аштиши.

Собиб адолатсиз, кулдорликка асосланган тузумда чу-

гурунниң ҳаммаси, атайдаб оширишда қатнашиларни мумкин эмас”.

Бундан кўришни, маҳаллашларни шукук ва ваколатлари доимо чекланиб келинган.

Ваҳоланки, маҳаллалар одамларнинг бошини қовуштириши, турмуш маданиятини шакллантиришида, жуда заур ижтимоий муаммоларни бахшарни аштиши тарихий вазифанини бахшарни аштиши.

Собиб адолатсиз, кулдорликка асосланган тузумда чу-

гурунниң ҳаммаси, атайдаб оширишда қатнашиларни мумкин эмас”.

Бундан кўришни, маҳаллашларни шукук ва ваколатлари доимо чекланиб келинган.

Ваҳоланки, маҳаллалар одамларнинг бошини қовуштириши, турмуш маданиятини шакллантиришида, жуда заур ижтимоий муаммоларни бахшарни аштиши тарихий вазифанини бахшарни аштиши.

Собиб адолатсиз, кулдорликка асосланган тузумда чу-

гурунниң ҳаммаси, атайдаб оширишда қатнашиларни мумкин эмас”.

Бундан кўришни, маҳаллашларни шукук ва ваколатлари доимо чекланиб келинган.

Ваҳоланки, маҳаллалар одамларнинг бошини қовуштириши, турмуш маданиятини шакллантиришида, жуда заур ижтимоий муаммоларни бахшарни аштиши тарихий вазифанини бахшарни аштиши.

Собиб адолатсиз, кулдорликка асосланган тузумда чу-

гурунниң ҳаммаси, атайдаб оширишда қатнашиларни мумкин эмас”.

Бундан кўришни, маҳаллашларни шукук ва ваколатлари доимо чекланиб келинган.

Ваҳоланки, маҳаллалар одамларнинг бошини қовуштириши, турмуш маданиятини шакллантиришида, жуда заур ижтимоий муаммоларни бахшарни аштиши тарихий вазифанини бахшарни аштиши.

Собиб адолатсиз, кулдорликка асосланган тузумда чу-

гурунниң ҳаммаси, атайдаб оширишда қатнашиларни мумкин эмас”.

Бундан кўришни, маҳаллашларни шукук ва ваколатлари доимо чекланиб келинган.

Ваҳоланки, маҳаллалар одамларнинг бошини қовуштириши, турмуш маданиятини шакллантиришида, жуда заур ижтимоий муаммоларни бахшарни аштиши тарихий вазифанини бахшарни аштиши.

Собиб адолатсиз, кулдорликка асосланган тузумда чу-

гурунниң ҳаммаси, атайдаб оширишда қатнашиларни мумкин эмас”.

Бундан кўришни, маҳаллашларни шукук ва ваколатлари доимо чекланиб келинган.

Ваҳоланки, маҳаллалар одамларнинг бошини қовуштириши, турмуш маданиятини шакллантиришида, жуда заур ижтимоий муаммоларни бахшарни аштиши тарихий вазифанини бахшарни аштиши.

Собиб адолатсиз, кулдорликка асосланган тузумда чу-

гурунниң ҳаммаси, атайдаб оширишда қатнашиларни мумкин эмас”.

Бундан кўришни, маҳаллашларни шукук ва ваколатлари доимо чекланиб келинган.

Ваҳоланки, маҳаллалар одамларнинг бошини қовуштириши, турмуш маданиятини шакллантиришида, жуда заур ижтимоий муаммоларни бахшарни аштиши тарихий вазифанини бахшарни аштиши.

Собиб адолатсиз, кулдорликка асосланган тузумда чу-

гурунниң ҳаммаси, атайдаб оширишда қатнашиларни мумкин эмас”.

Бундан кўришни, маҳаллашларни шукук ва ваколатлари доимо чекланиб келинган.

Ваҳоланки, маҳаллалар одамларнинг бошини қовуштириши, турмуш маданиятини шакллантиришида, жуда заур ижтимоий муаммоларни бахшарни аштиши тарихий вазифанини бахшарни аштиши.

Собиб адолатсиз, кулдорликка асосланган тузумда чу-

гурунниң ҳаммаси, атайдаб оширишда қатнашиларни мумкин эмас”.

Бундан кўришни, маҳаллашларни шукук ва ваколатлари доимо чекланиб келинган.

Ваҳоланки, маҳаллалар одамларнинг бошини қовуштириши, турмуш маданиятини шакллантиришида, жуда заур ижтимоий муаммоларни бахшарни аштиши тарихий вазифанини бахшарни аштиши.

Собиб адолатсиз, кулдорликка асосланган тузумда чу-

гурунниң ҳаммаси, атайдаб оширишда қатнашиларни мумкин эмас”.

Бундан кўришни, маҳаллашларни шукук ва ваколатлари доимо чекланиб келинган.

Ваҳоланки, маҳаллалар одамларнинг бошини қовуштириши, турмуш маданиятини шакллантиришида, жуда заур ижтимоий муаммоларни бахшарни аштиши тарихий вазифанини бахшарни аштиши.

Собиб адолатсиз, кулдорликка асосланган тузумда чу-

гурунниң ҳаммаси, атайдаб оширишда қатнашиларни мумкин эмас”.

Бундан кўришни, маҳаллашларни шукук ва ваколатлари доимо чекланиб келинган.

Ваҳоланки, маҳаллалар одамларнинг бошини қовуштириши, турмуш маданиятини шакллантиришида, жуда заур ижтимоий муаммоларни бахшарни аштиши тарихий вазифанини бахшарни аштиши.

Собиб адолатсиз, кулдорликка асосланган тузумда чу-

гурунниң ҳаммаси, атайдаб оширишда қатнашиларни мумкин эмас”.

Бундан кўришни, маҳаллашларни шукук ва ваколатлари доимо чекланиб келинган.

Ваҳоланки, маҳаллалар одамларнинг бошини қовуштириши, турмуш маданиятини шакллантиришида, жуда заур ижтимоий муаммоларни бахшарни аштиши тарихий вазифанини бахшарни аштиши.

Собиб адолатсиз, кулдорликка асосланган тузумда чу-

гурунниң ҳаммаси, атайдаб оширишда қатнашиларни мумкин эмас”.

Бундан кўришни, маҳаллашларни шукук ва ваколатлари доимо чекланиб келинган.

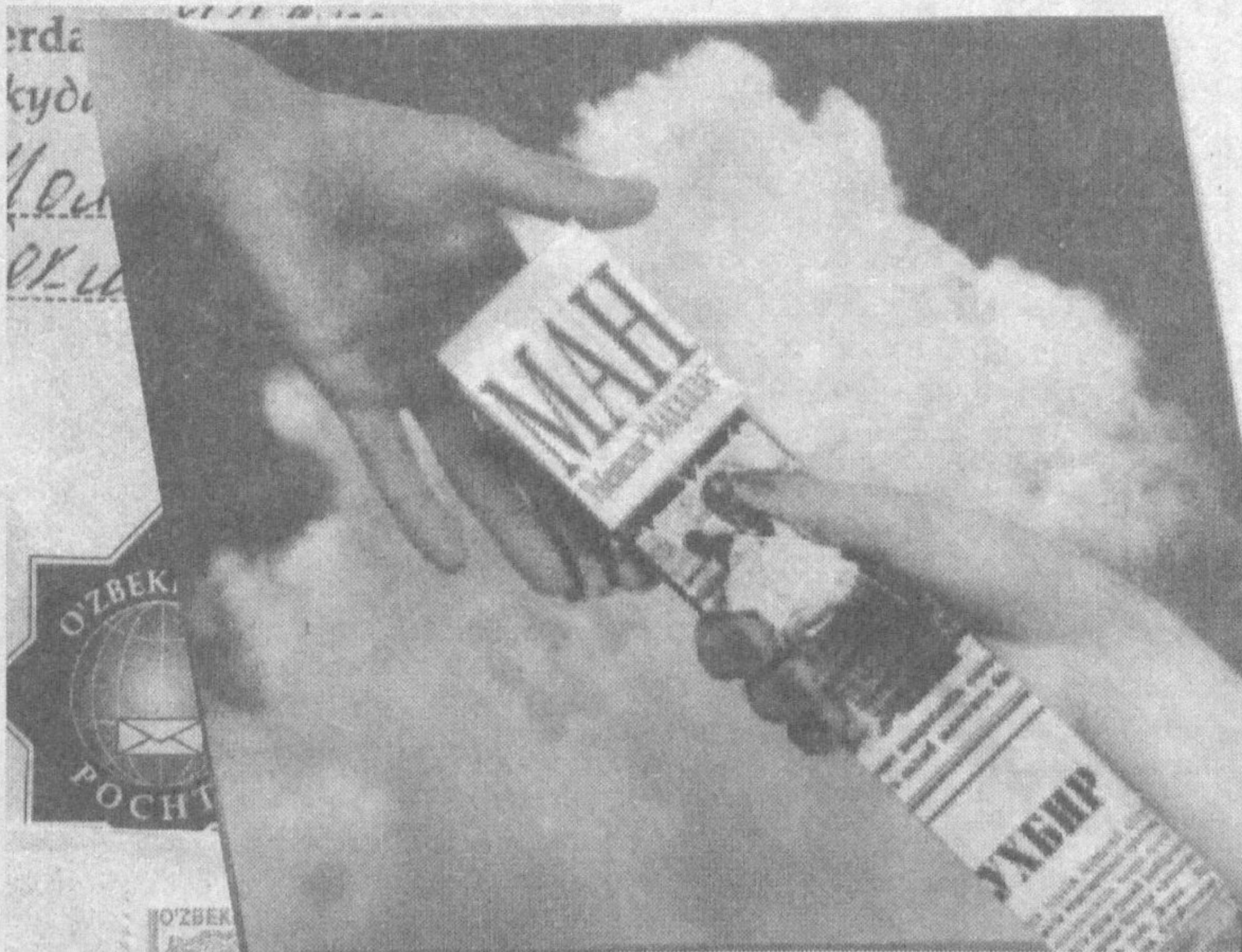
Ваҳоланки, маҳаллалар одамларнинг бошини қовуштириши, турмуш маданиятини шакллантиришида, жуда заур ижтимоий муаммоларни бахшарни аштиши тарихий вазифанини бахшарни аштиши.

Собиб адолатсиз, кулдорликка асосланган тузумда чу-

гурунниң ҳаммаси, атайдаб оширишда қатнашиларни мумкин эмас”.

Бундан кўришни, маҳаллашларни шукук ва ваколатлари доимо чекланиб келинган.

Ваҳоланки, маҳаллалар одамларнинг бошини қовуштириши, турмуш маданиятини шакллантиришида, жуда заур ижтимоий муаммоларни бахшарни аштиши

Маҳалламизнинг ўн минг нафар аҳил-инок фуқаросио, Богишамол деган ажойиб номи бор. 1997 йилгача маҳалламизнинг Абдувонид ака Абдумаликовдек одамларга жондан қайшадиган ҳақиқий гамхўр оқсоқоли бор эди. У кишини барча яхши фазилатлари, айниқса, камтарларни учун одамларимиз жуда ҳурмат қилишарди. Ҳозир ҳам одамларимиз Абдувонид аканни яхши сўзлар билан ёдлашади.

КИРОЙИ РАИС БҮЛСА...

...Ўша йиллари маҳалламиз идораси кўп қаттилини бинонинг битта хонасида жойлашган бўлаб, ҳужжатлардан тортиб идиш-тобову тўй анжомларига шу ерда сақланади. Шунда ҳам хона доимо сарашти, одамлар билан гавжум бўларди. Туман ҳокимиюти идора учун икки хонали уй ажратганида оқсоқолимиз ўйни ҳудди ўзларига берилганидек хурсанд бўлаб, дуч келган кишидан суюнчи олгандилар. Бу ҳолга ҳайрон бўлгувчилар ҳам топилганди ўшандо...

Бугун, озми-кўми оқсоқоллик фаолиятим давомиди одамлар мағафатини ҳар нарсадан устун қўялган инсонгина ҳақиқий оқсоқол бўла олишини, марҳум Абдувонид ака эса ана шундай инсон бўлганиларини тушундим...

Иброҳим АХАДОВ,
Тошкент шаҳри Юнособод тумани
Богишамол маҳалласи оқсоқоли.

МАСЬУЛИЯТСИЗ МАСЬУЛЛИК

Сир эмаски, кам таъминланган оиласларга нафақа, қаровчисиз қолган кимсларга маддий ёрдам бериш фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи фаолиятининг асосий ўйналишларидан бири бўлиб қолди.

Маҳалла оқсоқоли сифатида бирон фуқарота нафақа ёки маддий ёрдам тайинлаш жараёнида нечталиб ҳужжатлар расмийлантрилишини яхши билман. Комиссия азловлари нафақа ёки маддий ёрдамни тайинлаётганда албатта меҳнат биржаси ходимининг фикрини ҳисобга оладилар. Лекин нафақа ва маддий ёрдамниң қанчалик тўғри тақсимланганлиги текширгандан, бирон камчилик ёки хатолар мавжуд бўлса, булар учун фақат оқсоқол ва комиссия азловлари жавобгар. Менимча, меҳнат биржаси назоратчарининг бу борадаги масъулиятларини ошириш керак, ёки...

Аҳмадали ХАЙДАРОВ,
Тошкент шаҳри Сирғали тумани Шукур
Бурхонов номли маҳалла оқсоқоли.

«БИЗ КИМГА БҮЙРУҚ БЕРАМИЗ, КИМНИНГ ТОПШИРИГИНИ БАЖАРАМИЗ?»: 2001 йил, 10 январ

БҮЙРУҚ БЕРИШ ШАРТМИ?

Қиброй шаҳарчаси Фурқат маҳалла оқсоқоли Толиб Тўраев мазкур мақола орқали жуда тўғри муаммоли масалани кўтарган. Мустақилларимиз туфайли маҳалла оқсоқоли вазифалари ҳам бошқатдан қад ростламоқда.

Биз оқсоқоллар хозирча ҳеч кимга бўйруқ бермаймиз. Бўйруқларни ўзимиз фаолларимизга суюниб, жамоатчилик билан бажарамиз. Демак, ҳар бир ишни бошлаш, уни охирига етказиш ўзимиз ташаббускор бўлишишни керак.

Бизнинг Балиқчи туманимиз ҳокими Адҳамжон Мамажонов «Маҳалла оқсоқоли - ана шу маҳалла худудида шахсан менинг вакилим ҳисобланади», деб ҳар бир йигилишида таъкидлаб турди. Бас шундай экан, бу ишончни оқлаш зарур. Ҳокимиётда ўтказиладиган нуфузли йигилишларга биз оқсоқолларнинг ҳам таклиф қилинишимиз раҳбар кадрлар, ташкилот, корхона раҳбарлари ўртасида «қаторга» киришимиз бизга юкланаётган масъулиятли вазифаларни бажариша, улар билан ҳамкорлик қилишимизга, вақти келса улардан талаб қилишишимизга имконият яратди.

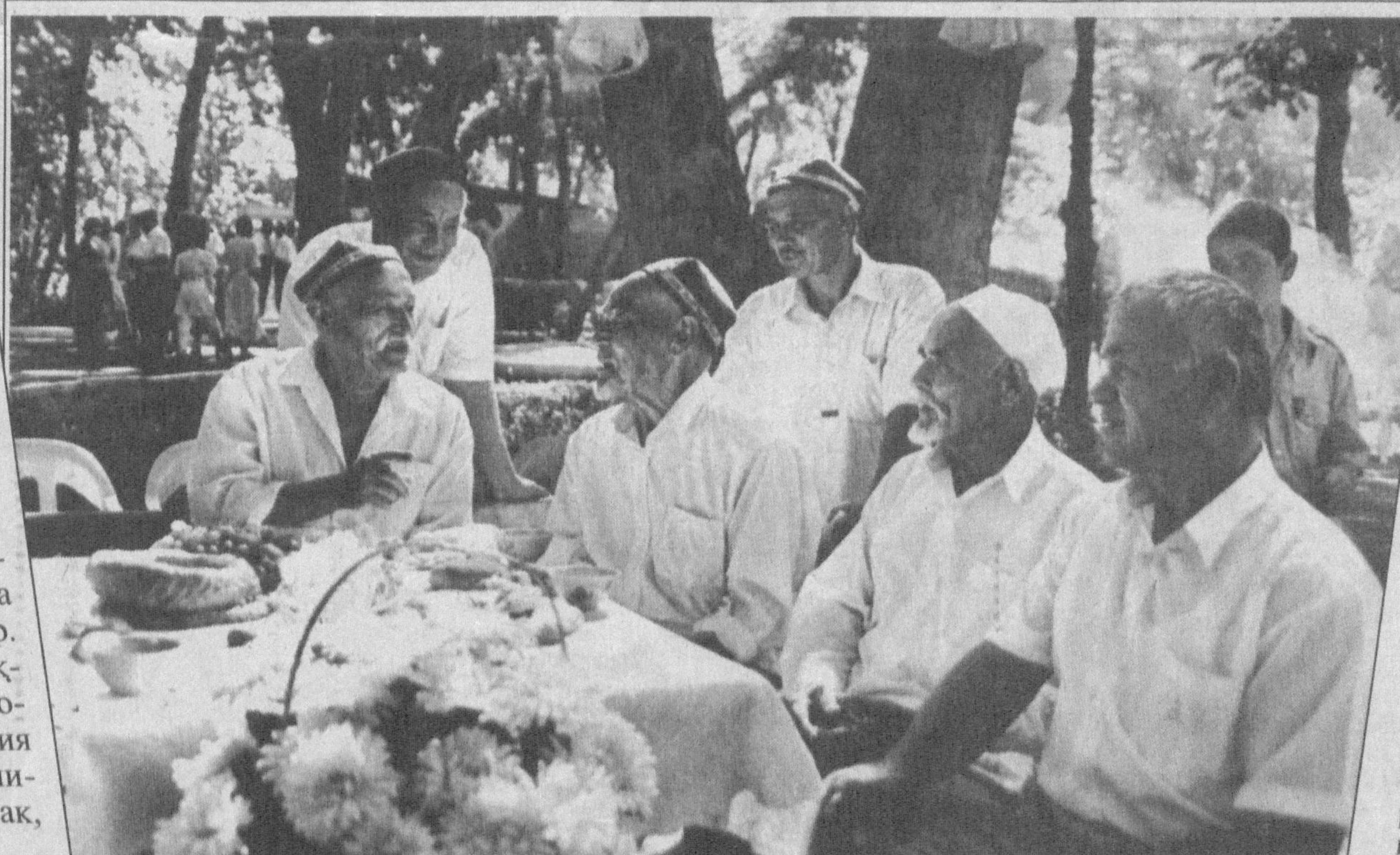
Демоқиманки, оқсоқоллик фаолияти кимгайдир бўйруқ бера олиш ёки кимнингдир буругига бўйсуниш шартларидан холи бўлиши керак.

Комилжон ХАЙДАРОВ,
Андижон вилояти Балиқчи тумани
Чинбод қишлоғи
Омонариқ маҳалласи оқсоқоли.

ОҚСОҚОЛ

НИМА ДЕЙДИ?

Ота-боболаримиз ҳаётнинг аччиқ-чучугини тотиган, яхши-ёмоннинг фарқига бориб, бирон масала юзасидан маслаҳат солган кишига тўғри йўл қўрсата оладиган ёши улуғ, шунинг учун ҳам соқолига оқ оралаб ултурган кайвониларни «оқсоқол» деб эъзозлашган. Бугун биз «фалон маҳалланинг оқсоқоли» деб атаётган замондошларимизнинг соқоллари оқарган-оқармаганинг аҳамияти йўқ, бу бир атама бўлиб қолди, лекин уларнинг маҳалладошларига ғамхўр, ўрни келгандан қатъият-ғайратли, ўрни келгандан чуқур мулоҳазали маслаҳатчи эканларни аниқ. Маҳалла оқсоқоли дегани, бу - шу маҳалланинг энг хушёр, энг ақлли, энг жонкуяр одами деганидир. Айнан «Mahalla» газетаси учун эса маҳалла оқсоқоли - энг биринчи, энг ашаддий муштариш ҳамdir! Қани, қўрайликчи, оқсоқолларимиз нималар ҳақида нима дер эканлар? Демак, ОҚСОҚОЛ ДЕЙДИ...

— Оқсоқол, сизга бир маслаҳат бор эди...

Муносабат:

«БИЗ КИМГА БҮЙРУҚ БЕРАМИЗ, КИМНИНГ ТОПШИРИГИНИ БАЖАРАМИЗ?»: 2001 йил, 10 январ

ОҚСОҚОЛНИ БЕЗДИРМАНГ!

Газетангиз саҳифаларида Фурқат маҳалласи оқсоқоли Толиб Тўраев жуда долзарб муаммони кўттаргандар. Маҳалла фаолиятни яхши ёки ёмон деб баҳолаш учун аниқ кретериялар йўқ. Шунинг учун савол туғилади: ўз ўзини бошқариш органилари фаолити қандай қўрсаткичларга қараб баҳоланади. Юқори ташкилотларга тушган шикоятилар сонига қарбми ёки олавий ажримлару жиноятчиликни камлигига қарбми? Газлашириш, ичимлик суви билан таъминлаш, текис асфаллар ўйлар ётқизилгани қишил, маҳалла фуқаролар йигиллари фаолиятнинг мезонини балки?

Наҳта терими мавсумини олайлик. Мен кўпчиликнинг пахта теримига қатнишиши тарафдориман. Лекин бавзан биргайдир ўз азловларни ишга жалб қилишини ҳам оқсоқолга ташлаб кўйши тўғри эмас, деб ўйлайман.

Туман марказидан узоқда жойлашган маҳаллалар оқсоқолларини ҳокимиётга қатнишларининг ўзи бир азоб. Газ, электр энергияси, ичимлик суви учун тўловларни йигиш борасидаги сансалорликларнинг чеки йўқ. Ҳаммаси учун оқсоқолни қишишади. Оқибатда оқсоқол ишлашдан ҳам безиб қолади. Маҳалла, қишлоқ, шахарча фуқаролар йигиллари биноларини таъмирлаш, жиҳозлаш ишлари маҳаллий ҳокимиёт мутасадилари ёддан чиқиб кетганига анча ўйлар бўлди. Ҳуласа, оқсоқолларимизга юкланаётган масъулиятни вазифаларнинг кўлмаси кенг. Бу вазифаларнинг бажарилши ҳамма ерда бир хил таълаб қилинади. Бирор иш шароити ҳамма ерда бирдек эмас...

Э.ТЕШАБОЕВ,
Мингбулук тумани,
Бўстон қишлоқ фуқаролар йигини раиси.

МОЙБУЛОҚ САХОВАТПЕШАЛАРИ

Бизнинг Мойбuloқ қишлоғимиз Нурота тизма төғларининг жанубида жойлашган. Қишлоқ фуқаролар йигини саккизга маҳаллани бўрлаштирган.

Маҳалларимиз кундан кунга обод бўлиб бормоқда. Яқинда Каттақўрон тумани ҳокими Мирзаэр Худоёров ташаббус билан қишлоғимизда турғуҳона бўлинмаси ҳашар йўли билан куриб битказилиб, ишга тушай деб турди. Бу иншоотнинг курилишида ўзимизнинг тадбиркор, фермер ҳамқишилоларимизнинг ҳиссалари кўп бўлди.

Наврӯз байрами арафасида республика миқёсида ўтказилган хайрия марафонларининг кўп гувоҳи бўлганимиз. Яқинда биз ҳам шундай тадбирни ўз қишлоғимизда ўтказдик. Мойбuloқ ширкат ҳўжалиги раиси Э.Кўчкоров нақд 50 минг сўм, «Бор» фермер ҳўжалиги раиси Омон ака Киржиготов 100 минг сўм маблагни ҳўжаликлири ҳисобидан, тадбиркорларимиздан Вайдилло Зониров, Зариф Умаров, Э.Канаев, Ҳожи бобо Худойбердин, Тўқон бобо, Абдурасул Сатторов, Давур Синдаров, Сайдулла Ражамуродлов ўз шахсий маблагларидан баҳоли кўдрат ажратдилар. Хайрия марафондан тушган маблагнинг бир қисми турғуҳонани жиҳозлашти сарфламоқимиз Шуннингдек, марафонда йигилган пул эвазига кам таъминланган, етим-есир, қаровчисиз ҳамқишилоларимизни кўрсатиладиган маддий ёрдамларни куайтиримоқчимиз. Баҳор байрами баҳона ҳамқишилоларимиз қалбida саховат, меҳр-муруvvat жўш уриб турганига амин бўлдик.

Ахмат РАЖАПОВ,
Самарқанд вилояти Каттақўрон тумани
Мойбулук маҳалласи оқсоқоли.

ОТАМ, ОНАМ ВА МЕН

Бунча ҳадеб оҳ торасиз, онажон
Гул юзингиз бўлди гамдан заъфарон
Ўз умрингизни ўзингиз қилманг ҳазон
Хушёр тортса, келар ароқхўр дадам.

Келган билан эркалатиб сўймайди,
Уриб, сўқиб, тинч ётишга кўймайди.
Инцилгунча ичавериб тўймайди,
Хушёр тортса, келар ароқхўр дадам.

Калтирайди, қўли билан ияги,
Эти қочиб қолган куруқ сўяги.
Пушаймонинг энди йўқдур кераги,
Хушёр тортса, келар ароқхўр дадам.

Хушёр ўғилнинг айтганларини
окка кўчириб, таҳририятта йўлловчи:
Султонмурод ТУРДИМУРОДОВ,
Сирдарё вилояти Бойбут тумани маҳалла
фуқаролар йигини раиси.

